

ILIJA MITIĆ
Dubrovnik

Dubrovački konzulati u Malagi i Valenciji

U drugoj polovini XVIII i početkom XIX stoljeća trgovačka mornarica Dubrovačke Republike, videći da joj osiromašeno zaleđe ne može dati dovoljno zarade, orijentirala se na navigaciju u slobodnoj plovidbi tražeći nova tržišta po Mediteranu. S obzirom na ovu novu okolnost uloga dubrovačkih konzula bila je veoma značajna, tim više kada se ima na umu da je jedan od primarnih zadataka konzula bio paziti da dubrovački pomorci sprovode u život sve pomorske propise i odredbe vlade Dubrovačke Republike, kao i dubrovačkog Ureda za pomorstvo. Dubrovački su konzuli, pored svojih konzularno administrativnih poslova, pazili da se sprovedu u život pomorska politika dubrovačkog Senata, oni su pružali pomoć dubrovačkim pomorcima i trgovcima koji su stizali u luke pod njihovom jurisdikcijom, te štitali dubrovačka prava i interese. Zbog toga je razvoj dubrovačke trgovine i pomorstva, u drugoj polovini XVIII stoljeća upućivao Dubrovačku Republiku da osnuje čitav niz novih konzulata širom Mediterana. Skoro u svim važnijim lukama Sredozemnog mora, pa čak i u nekim lukama na Atlantiku pojavili su se dubrovački konzulati, tako da u drugoj polovini XVIII stoljeća nailazimo na razgranatu mrežu dubrovačkih konzularnih predstavnika, oko 60 konzulata, od kojih preko 30 nalazimo u zapadnom Mediteranu. Ovaj broj dubrovačkih konzulata zadržao se uglavnom sve do pada Republike.

Prema arhivskoj građi Državnog arhiva u Dubrovniku možemo utvrditi da su se u drugoj polovini XVIII stoljeća pojavili dubrovački konzuli i u lukama Malagi i Valenciji.

Dubrovački Senat imenuje 22. I 1759. godine Pelegro Tassara za dubrovačkog generalnog konzula u luci Malaga, u provinciji Granada, te ovaj konzul javlja Senatu da je primio konzularni patent putem dubrovačkog konzula Doderia iz Cadixa. Tek početkom 1765. godine P. Tassara prima privolu za rad »exequatur« od vlade iz Madrida. Pošto je ovaj konzul nakon kratkog vremena umro (8. XII 1765. g.), to njegov sin Diego Tassara moli Senat da bude imenovan za dubrovačkog konzula u Malagi. Pomenuti Diego Tassara nije bio izabran za dubrovačkog konzula, već je privremeno vršio tu dužnost Francisco La Sala, koji se u pismima Senatu potpisuje kao privremeni dubrovački konzul (»console interino di Ragusa«). Ovaj F. La Sala vršio je dužnost privremenog konzula u Malagi 21 godinu, iako se u međuvremenu više puta obraćao dubrovačkom Senatu da ga imenuje za konzula. Tako je pismom od 28. VIII 1782. godine poslao Senatu potvrdu, potpisanu od 14 dubrovačkih kapetana u kojoj kapetani mole Senat da ga imenuje za dubrovačkog konzula, pošto već preko 20 godina služi interesima Republike. U potvrdi se spominje da je pomenuti F. La Sala generalni konzul kraljevstva Dviju Sicilija i konzul Velikog vojvode Toscanne, te da bi tim više mogao biti i dubrovački konzul. Međutim i pored ove intervencije dubrovačkih kapetana Senat određuje (zaključkom od 4. VI 1786. g.) Antonia Gazzina za svog konzula u Malagi i podjeljuje mu naziv kapetana dubrovačke milicije, navodeći da je ovako odlučio pošto se prethodno dobro informirao o sposobnostima novog konzula. Pomenuti F. La Sala vršio je dužnost privremenog dubrovačkog konzula iz razloga što ga Senat nije smatrao pogodnom osobom za konzula i pored preporuke dubrovačkih kapetana,

Pismom od 16. I 1787. godine javlja iz Malage Ambrozio Gazzino dubrovačkom Senatu da mu je iznenada umro otac Antonio, konzul u tom gradu, te moli da ga Senat imenuje za konzula na mjesto pokojnog oca. Navodi da je vršio dužnost kancelara u dubrovačkom konzulatu, a da do imenovanja novog konzula vrši privremeno ovu dužnost, kao privremeni konzul (»console interino«). Zaključkom Senata od 21. IV 1787. godine pomenuti je Ambrozio Gazzino imenovan za dubrovačkog konzula u Malagi. Ovaj konzul postavlja 1797. godine dubrovačkog kapetana Antuna Karabokija, koji je duže vremena živio u Malagi, za svog vice-konzula u istom gradu, te o ovom imenovanju obavještava dub-

rovački Senat. Smrt je međutim prekinula dalji rad konzula Ambrozia Gazzina, te Senat imenuje 13. IV 1802. godine, na osnovu podnesene molbe, njegovog brata Tommaso Gazzina za novog dubrovačkog konzula u Malagi.

Brod »Maria favorita« dubrovačkog kapetana Petra Politike uplovio je teško oštećen u luku Malaga početkom 1805. godine. Ondašnji sud u Malagi »Tribunale di comercio« odredio je da se ima iskrcati brod i roba prodati na javnoj dražbi. Konzul Tommaso Gazzini se žali Senatu da je morao plaćati troškove uzdržavanja broda u luci, platu članovima posade, jer je u međuvremenu umro kapetan Politika od neke epidemije. Ujedno traži dozvolu Senata da može brod prodati, kako bi sa naplaćenim novcem mogao podmiriti nastale troškove. Pismom od 21. VI 1806. godine konzul T. Gazzini javlja Senatu da izdaje svakom dubrovačkom brodu, koji kreće robu u luci Malaga, potvrdu iz koje je vidljivo da je dotični brod sklopio ugovor o prevozu robe u prisutnosti dubrovačkog konzula. Zbog izdavanja ovakvih potvrda, kako navodi sam konzul, još nijedan dubrovački brod koji je krenuo iz Malage, iako je bio pregledan od zaraćenih strana nije zadržan niti zaplijenjen, što pokazuje opravdanost ovakvog postupka. Spomenimo također da je konzul T. Gazzini bio dubrovački generalni konzul za provinciju Granada sa sjedištem u Malagi i da je imenovao za svog vice konzula Antonia Lupy, koji je bio ujedno i kancelar konzulata.

Dubrovački Senat javlja 31. X 1768. godine Gio. Battisti d'Agostino Villa da je jednoglasno izabran za dubrovačkog konzula u luci Valenciji. Pomenuti Villa je izabran za konzula na osnovu preporuke dubrovačkih kapetana i obavijesti dobivenih od dubrovačkog predstavnika u Veneciji Trojana Lalića. Španska vlada je dala privolu za rad (exequatur) novoizabranom konzulu A. Villa dana 18. VII 1769. godine. Pošto su brodovi ruske flote počeli praviti poteškoće dubrovačkoj pomorskoj trgovini, to konzul Villa obavještava Senat (19. II 1771. g.) da je upozorio sve dubrovačke kapetane koji se nalaze u luci Valenciji da se zadrže u luci dok se ne riješe nastale poteškoće za dubrovačku plovidbu. Kao i većina dubrovačkih konzula u Španiji, konzul Villa prima od Senata (1782. g.) patent »kapetana dubrovačke milicije« s pravom nošenja uniforme.

Pošto je konzul Villa preminuo početkom 1783. godine, to Senat imenuje za novog konzula u Valenciji 31. V 1783. godine njegovog brata Francesca d'Agostino Villa, trgovca koji ga je zamjenjivao u konzulatu za vrijeme bolesti. Konzul Francesco Villa je u smislu uputa Senata od 26. VIII 1783. godine obavijestio sve dubrovačke kapetane koji su se zatekli u luci Valenciji da se u slučaju rata između Turske i Rusije moraju držati stroge neutralnosti.

Na putu iz Carigrada za Madrid zadržao se u Valenciji turski poslanik sa 50 osoba pratnje. S tim u vezi javlja konzul F. Villa 10. XI 1787. godine Senatu da je češće posjećivao ovog turskog poslanika, pratio mu društvo i ponudio mu usluge za vrijeme njegovog boravka u Valenciji, zbog čega se ovaj poslanik osjećao posebno počašćenim. Ovakvim postupanjem dubrovačkog konzula prema turskom poslaniku, prema riječima konzula Ville, podigao se ugled Republike pred španskim vlastima. Prilikom odlaska ovog turskog poslanika pratio ga je konzul Villa 16 milja daleko od Valencije. Treba napomenuti da je Republika uvijek običavala slati svoje konzule ili pouzdanike pred strane predstavnike, pogotovo pred turske, da ih daruju i da im budu na usluzi, te da iskoriste pogodan momenat radi preporuke Republike i da ujedno doznaju njihove namjere, kako bi mogli obavjestiti dubrovačku vladu.

Konzulati Dubrovačke Republike u Malagi i Valenciji, pored ostalih mnogobrojnih dubrovačkih konzulata po Sredozemnom moru, doprinijeli su jačanju dubrovačke pomorske trgovine i ujedno omogućili da se dubrovačka trgovina proširi i uz obalu Španije.